

**OKUL
YÖNETİCİLERİNİN
HAKLARI
VE
SORUMLULUKLARI**

Okul Yöneticisinin Hakları ve Sorumlulukları

Okul müdürü, okulun eğitsel amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük etkinlikleri planlayan, örgütleyen ve son aşamada denetimini gerçekleştiren bir alan uzmanıdır.

Öğretide okul müdürünün

- okulun insan ve madde kaynaklarının sağlanması,
- bu kaynakların yerli yerinde kullanılması,
- tüm eğitsel etkinliklerin planlanması, uygulanması, denetlenmesi,
- okulda olumlu etkileşim-iletişim ve işbirliği ortamının yaratılması, okul ortamında karşılaşılan her tür sorunun çözülmesi
- öğretmenlerin, eğitim gören öğrencilerin başarılarını sağlamak gibi görevleri yerine getirdiği belirtilmektedir.

Bu görevleri yerine getirebilmesi için okul müdürünün grup üyeleri ile etkileşmesi, okulun değerlerini koruması ve okulda ortaya çıkan sorunları çözmesi gerekir

Okul Yöneticisinin Hakları ve Sorumlulukları

Belli bir uzmanlık bilgisini, hizmet öncesinde yüksek öğrenimi ve belli lisans veya sertifikaları gerektirmesi, sınavlardan geçilerek atamasının mümkün olması ve üzerinde araştırmaların yapıldığı bir alan olması gibi nedenlerle okul müdürlüğünün bir meslek olduğu ileri sürülmektedir.

MEB“Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Görevlendirilmelerine Dair Yönetmelik”te okul yöneticisi olmak için aranan şartlar sayılmaktadır. Yönetmeliğin 5. maddesinde okullarda yönetici olarak görevlendirileceklerde aşağıdaki “Genel Şartlar”ın aranacağı belirtilmiştir:

- Yükseköğretim mezunu olmak,
- Başvurunun son günü itibarıyla Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak görev yapıyor olmak,
- Görevlendirileceği eğitim kurumunun türü itibarıyla öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olmak ve görevlendirileceği eğitim kurumunda aylık karşılığı okutabileceği ders bulunmak,
- Başvurunun son günü itibarıyla, son dört yıl içinde adlî veya idarî soruşturma sonucu yöneticilik görevi üzerinden alınmamış olmak,
- Zorunlu çalışma gerektiren yerler dışındaki eğitim kurumu yöneticiliklerine görevlendirilecekler bakımından, ilgili mevzuatına göre zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlamış, erteletmiş ya da bu yükümlülükten muaf tutulmuş olmak.

Okul Yöneticisinin Hakları ve Sorumlulukları

Okul müdürü olarak görevlendirileceklerde aranacak “özel şartlar” Yönetmeliğin 6. maddesinde sayılmaktadır. Yönetmelik bu hükmünde aşağıdaki şartların en az birinin taşınmasını zorunlu kılmıştır:

- Müdür olarak görev yapmış olmak,
- Müdür başyardımcısı olarak en az iki yıl görev yapmış olmak,
- Kurucu müdür, müdür yardımcısı ve müdür yetkili öğretmen olarak ayrı ayrı veya müdür başyardımcılığı dâhil toplam en az üç yıl görev yapmış olmak,
- Bakanlığın şube müdürü veya daha üst unvanlı kadrolarında görev yapmış olmak.

Okul Yöneticisinin Hakları ve Sorumlulukları

Okul yönetiminde tek sorumlu okul müdürü değildir; müdüre yardımcıları atanmak suretiyle okul yönetimi işinde yetki ve sorumluluk paylaşımı yapılmıştır.

Söz konusu yardımcıları arasında müdür başyardımcılığı statüsü oluşturulmak suretiyle bir hiyerarşi kurulmuştur.

Müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı olarak görevlendirileceklerde aranacak özel şartlar Yönetmeliğin 7. maddesinde sayılmaktadır.

Okul Yöneticisinin Hakları ve Sorumlulukları

Müdür başyardımcısı veya müdür yardımcısı olarak görevlendirilebilmek için aşağıda belirtilen özel şartlardan en az birinin taşınması gerektiği bu maddede belirtilmektedir. Buna göre aranan şartlar şu şekilde sıralanabilir:

- Müdür, kurucu müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı veya müdür yetkili öğretmen olarak görev yapmış olmak,
- Bakanlığın şube müdürü veya daha üst unvanlı kadrolarında görev yapmış olmak,
- Bakanlık kadrolarında adaylık dâhil en az dört yıl öğretmen olarak görev yapmış olmak.

Okul Yöneticisinin Hakları ve Sorumlulukları

Müdür başyardımcısı olarak görevlendirileceklerde ayrıca;

- Fen lisesi müdür başyardımcılığına görevlendirileceklerde matematik, fizik, kimya veya biyoloji alan öğretmeni olmak,
- Güzel sanatlar lisesi müdür başyardımcılığına görevlendirileceklerde Türk dili ve edebiyatı, görsel sanatlar/resim veya müzik alan öğretmeni olmak,
- İmam hatip lisesi müdür başyardımcılığına görevlendirileceklerde imam-hatip lisesi meslek dersleri alan öğretmeni olmak,
- Mesleki ve teknik eğitim kurumları müdür başyardımcılığına görevlendirileceklerde atölye ve laboratuvar öğretmeni olmak,
- Sosyal bilimler lisesi müdür başyardımcılığına görevlendirileceklerde Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, felsefe, psikoloji veya yabancı dil alan öğretmeni olmak,
- Spor lisesi müdür başyardımcılığına görevlendirileceklerde beden eğitimi alan öğretmeni olmak, şartı aranır.

Okul Yöneticisinin Hakları

MEB'te okul yöneticisi olabilmek için öğretmen olmak şarttır ve bu şartın çıkış noktasını 1926 yılında yürürlüğe girmiş bulunan 789 sayılı Maarif Teşkilatı'na Dair Kanun oluşturmaktadır.

Bu Kanun'un 12. maddesinde "Meslekte asıl olan öğretmenliktir" hükmü öngörmüştür ve bu hüküm etkisini günümüze kadar sürdürmüştür. Örneğin 1739 sayılı METK'nin 43. maddesine göre öğretmenlik "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas alanı"dır.

Okul Yöneticisinin Hakları

Öğretmenlere sağlanan tüm hakların yanı sıra okul yöneticilerine ek dersler açısından bir ayrıcalık tanınmıştır.

Şöyle ki, MEB Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar'ın 5. maddesi uyarınca örgün ve yaygın eğitim kurumlarının müdürü, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcıları haftada altı saat ders okutmakla yükümlüdürler.

Okul yöneticileri eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfında yer aldıkları ve asıl görevleri öğretmenlik olduğu için belirlenen saatler çerçevesinde derslere girmeleri zorunlu görülmüştür.

Aynı maddeye göre okul öncesi ve sınıf öğretmenleri haftada 18 saat, genel bilgi ve meslek dersleri öğretmenleri haftada 15 saat ve atölye ve laboratuvar öğretmenleri haftada 20 saat ders okutmakla yükümlüdür.

Okul Yöneticisinin Sorumlulukları

OÖİKY'nin 39. maddesinde okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumlarının ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetileceği belirtilmektedir. Müdür;

okulun öğrenci,

her türlü eğitim ve öğretim,

- yönetim,
- personel,
- tahakkuk,
- taşınır mal,
- yazışma,
- eğitici ve sosyal etkinlikler,
- yatılılık,
- bursluluk,
- taşınmalı eğitim,
- güvenlik,
- beslenme,
- bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler ve benzeri görevler ,
- Bakanlık ve il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile
- görev tanımında belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

Okul Yöneticisinin Sorumlulukları

OÖİKY'nin, 40. maddesinde müdür başyardımcısı açıklanmış ve görevleri belirtilmiştir.

Müdür başyardımcısı,

müdürün olmadığı zamanlarda müdüre vekâlet eden ve müdürden sonra okulun yönetiminde birinci derecede sorumlu olan kişidir.

Müdür başyardımcısı, görev tanımında belirtilen görevler ile müdür tarafından verilen görevleri yerine getirir.

Bağımsız müdürlüğü bulunmayan ilkokullarda sınıf öğretmenlerinden biri müdür yetkili öğretmen olarak görevlendirilir. Müdür yetkili öğretmen, müdürün görev, yetki ve sorumluluklarını üstlenir. (OÖİKY'nin 42).

Okul Yöneticisinin Sorumlulukları

OKY'nin 77. maddesinde öncelikle okul yöneticilerinin genel görevlerine yer verildiği görülmektedir. Buna göre, okul yöneticileri;

- - Öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve çevreye eğitim ve öğretime liderlik yapar.
- - Verimliliğin artırılmasına, ekip ruhunun oluşturulmasına, okulun çevreyle bütünleşmesine ve kurum kültürünün geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapar.
- - Okulu hizmete hazır duruma bulundurur.
- - Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, verimlilik ve saydamlık ilkeleri doğrultusunda okulu sürekli yeniler ve geliştirir, zamanı ve tüm imkânları okulun amaçlarını gerçekleştirmek için kullanır.
- - Araştırma ve planlama, örgütleme, rehberlik, izleme, denetim ve değerlendirme, iletişim ve yönetişim görevlerini yerine getirir.

Okul Yöneticisinin Sorumlulukları

Okul yöneticilerinin

- “eğitim ve öğretim etkinlikleri” kapsamındaki sorumlulukları
- “öğrenci işleri” ile ilgili sorumlulukları
- “personel işleri” ile ilgili sorumlulukları
- “mali işler” (taşınır ve taşınmaz tüm demirbaşlar, personel ödemeleri, öğrenci harçlıkları, ödenekler vb.) ile ilgili sorumlulukları
- **“fiziksel ortamı düzenleme”** ile ilgili sorumlulukları
- “okul çevre ilişkileri” ile ilgili sorumlulukları
- “okul geliştirme” ile ilgili sorumlulukları
- Daha önce müfettişler tarafından yerine getirilen ders denetimlerini gerçekleştirmek görevi ilgili mevzuatta tek tek sayılmıştır.



Kaynak kitap: Yasemin Karaman Kepenekci ve Pelin Taşkın (2017). Eğitim Hukuku. Ankara:Siyasal Kitabevi.